

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (dziewiąta izba)

z dnia 11 grudnia 2019 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Sieci i usługi łączności elektronicznej – Dyrektywa 2002/21/WE (dyrektywa ramowa) – Artykuł 2 lit. m) – Udostępnianie sieci łączności elektronicznej – Pojęcie – Dyrektywa 2002/22/WE (dyrektywa o usłudze powszechnej) – Artykuł 31 ust. 1 – Obowiązek transmitowania określonych kanałów radiowych lub telewizyjnych – Operator oferujący pakiet kanałów drogą satelitarną – Uzasadnione obowiązki rozpowszechniania – Warunki – Artykuł 56 TFUE – Proporcjonalność

W sprawie C-87/19

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Lietuvos vyriausiosis administracinis teismas (najwyższy sąd administracyjny Litwy) postanowieniem z dnia 23 stycznia 2019 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 7 lutego 2019 r., w postępowaniu:

TV Play Baltic AS

przeciwko

Lietuvos radijo ir televizijos komisija

przy udziale:

Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija VŠĮ,

TRYBUNAŁ (dziewiąta izba),

w składzie: M. Vilaras (sprawozdawca), prezes czwartej izby, pełniący obowiązki prezesa dziewiątej izby, K. Jürimäe i N. Piçarra, sędziowie,

rzecznik generalny: G. Pitruzzella,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu TV Play Baltic AS – L. Darulienė, advokatė, oraz R. Gediminskaitė i I. Barauskienė,
- w imieniu rządu litewskiego – R. Dzikovič, K. Dieninis i K. Juodelytė, w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: litewski.

- w imieniu rządu francuskiego – A.L. Desjonquères i R. Coesme, w charakterze pełnomocników,
 - w imieniu Komisji Europejskiej – S.L. Kaléda i L. Nicolae, w charakterze pełnomocników,
- podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy głównie wykładni art. 2 lit. m) dyrektywy 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywy ramowej) (Dz.U. 2002, L 108, s. 33, zwanej dalej „dyrektywą ramową”) i art. 31 ust. 1 dyrektywy 2002/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności elektronicznej praw użytkowników (dyrektywy o usłudze powszechnej) (Dz.U. 2002, L 108, s. 51), zmodyfikowanej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/136/WE z dnia 25 listopada 2009 r. zmieniającą dyrektywę 2002/22/WE w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności elektronicznej praw użytkowników, dyrektywę 2002/58/WE dotyczącą przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 w sprawie współpracy między organami krajowymi odpowiedzialnymi za egzekwowanie przepisów prawa w zakresie ochrony konsumentów (Dz.U. 2009, L 337, s. 11) (zwanej dalej „dyrektywą u usłudze powszechnej”).
- 2 Wniosek ten został złożony w związku ze sporem między TV Play Baltic AS (dawniej Viasat AS) a Lietuvos radijo ir televizijos komisija (litewską komisją ds. radia i telewizji, zwaną dalej „LRTK”) dotyczącym odrzucenia przez tę ostatnią wniosku Viasat o zwolnienie go z obowiązku retransmitowania kanału telewizyjnego LRT Kultūra.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Artykuł 2 dyrektywy ramowej, zatytułowany „Definicje”, w lit. m) stanowi:

„„udostępnianie sieci łączności elektronicznej« oznacza ustanowienie, obsługę, kontrolowanie i udostępnianie takiej sieci”.
- 4 Motywy 43–45 dyrektywy o usłudze powszechnej mają następujące brzmienie:

„(43) Obecnie państwa członkowskie nakładają na sieci określone obowiązki upowszechniania [rozpowszechniania] »must carry« odnośnie do publicznego rozpowszechniania programów [audycji] radiowych lub telewizyjnych. Państwa członkowskie powinny być w stanie nakładać proporcjonalne obowiązki [nakładać obowiązki] na przedsiębiorstwa podlegające ich jurysdykcji, w interesie uzasadnionym względami polityki publicznej, ale takie obowiązki powinny być nakładane tam, gdzie są one konieczne do osiągnięcia celów wynikających z interesu ogółu, wyraźnie określonych przez państwa członkowskie zgodnie z prawem [Unii], oraz powinny być proporcjonalne, przejrzyste i powinny podlegać okresowym ocenom. Obowiązki upowszechniania [rozpowszechniania] »must carry« nakładane przez państwa członkowskie powinny mieścić się w granicach rozsądku, to znaczy powinny być proporcjonalne i przejrzyste w świetle jasno określonych celów interesu ogólnego oraz mogą, tam gdzie to jest właściwe, pociągać za sobą klauzulę o proporcjonalnym wynagrodzeniu. W zakres takich obowiązków

upowszechniania [rozpowszechniania] »must carry« może wchodzić transmitowanie [rozprowadzanie] usług specjalnie pomyślanych jako umożliwienie odpowiedniego dostępu użytkownikom niepełnosprawnym.

- (44) Do sieci używanych do rozpowszechniania programów [audycji] radiowych lub telewizyjnych zalicza się sieci nadawcze kablowe, satelitarne i naziemne. Można również do nich zaliczyć inne sieci o tyle, o ile znacząca liczba użytkowników końcowych używa takich sieci jako swojego głównego sposobu odbioru programów [audycji] radiowych czy telewizyjnych.
- (45) Serwisy dostarczające treści takich, jak oferta sprzedaży łączonej dźwiękowej lub telewizyjnej treści programowej, nie podlegają wspólnym ramom regulacyjnym dla sieci i usług łączności elektronicznej. Niniejsza dyrektywa nie narusza środków podejmowanych na poziomie krajowym, zgodnie z prawem [Unii], w odniesieniu do takich usług”.
- 5 Artykuł 31 dyrektywy o usłudze powszechnej, zatytułowany „Obowiązki upowszechniania [rozpowszechniania] »must carry«”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie mogą nakładać uzasadnione obowiązki transmisji obowiązkowej związane z nadawaniem [uzasadnione obowiązki rozpowszechniania] określonych kanałów radiowych i telewizyjnych oraz usług uzupełniających, zwłaszcza usług ułatwiających odpowiedni dostęp niepełnosprawnym użytkownikom końcowym, na przedsiębiorstwa, które podlegają ich jurysdykcji i zapewniają sieci łączności elektronicznej wykorzystywane do rozpowszechniania wśród ogółu obywateli kanałów radiowych lub telewizyjnych, w przypadku gdy dla znacznej liczby użytkowników końcowych takie sieci są głównym sposobem odbierania kanałów radiowych i telewizyjnych. Takie obowiązki nakłada się jedynie wtedy, gdy są one niezbędne do realizacji celów leżących w interesie ogólnym, wyraźnie określonych przez każde państwo członkowskie; obowiązki te są proporcjonalne i przejrzyste.

[...]”.

Prawo litewskie

- 6 Artykuł 33 ust. 5–7 Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas (litewskiej ustawy o przekazywaniu informacji opinii publicznej, zwanej dalej „ustawą o informacji”), zmienionej przez ustawę nr XII-1731 z dnia 21 maja 2015 r., przewiduje:

„5. Operatorzy świadczący na Litwie usługi retransmisji programów telewizyjnych, jak również inne osoby świadczące na rzecz konsumentów litewskich usługi dystrybucji w Internecie kanałów lub audycji telewizyjnych, są zobowiązani do retransmitowania i rozpowszechniania w Internecie wszystkich krajowych kanałów telewizyjnych Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija bez szyfrowania.

6. Lietuvos radijo ir televizijos komisija [litewska komisja ds. radia i telewizji] może podjąć decyzję o zwolnieniu z obowiązku retransmitowania lub rozpowszechniania w Internecie niezaszyfrowanych krajowych kanałów telewizyjnych Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, o ile decyzja ta nie ogranicza możliwości oglądania tych kanałów przez konsumenta przy użyciu jedyńskich środków technicznych, którymi on dysponuje.

7. Obowiązkowa retransmisja lub rozpowszechnianie programów telewizyjnych w Internecie nie powoduje powstania jakichkolwiek płatności między nadawcami, operatorami retransmitującymi i innymi operatorami świadczącymi na rzecz konsumentów litewskich usługi dystrybucji w Internecie kanałów lub audycji telewizyjnych”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 7 TV Play Baltic jest spółką z siedzibą w Estonii, która nadaje płatne pakiety kanałów telewizyjnych na Litwie za pośrednictwem sieci satelitarnej należącej do osoby trzeciej, której za to płaci.
- 8 Od czasu dokonanej w 2015 r. nowelizacji ustawy o informacji działalność skarżącej w postępowaniu głównym została zrównana z retransmitowaniem programów telewizyjnych i – zgodnie z art. 33 ust. 5 tej ustawy – podlega obowiązkowi retransmitowania kanałów Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija VŠĮ (zwanej dalej „LRT”), do których należy kanał LRT Kultūra.
- 9 Skarżąca w postępowaniu głównym złożyła do LRTK wnioski o zwolnienie z obowiązku rozpowszechniania tego kanału.
- 10 Ponieważ odmówiono przyznania tego odstępstwa, skarżąca w postępowaniu głównym wniosła skargę o stwierdzenie nieważności decyzji o oddaleniu jej wniosku do Vilniaus apygardos administracinis teismas (regionalnego sądu administracyjnego w Wilnie, Litwa).
- 11 Decyzją z dnia 4 stycznia 2017 r. sąd ten w szczególności potwierdził nałożony na skarżącą w postępowaniu głównym obowiązek retransmitowania tego kanału.
- 12 W postępowaniu odwoławczym Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (najwyższy sąd administracyjny Litwy) ma wątpliwości co do właściwej wykładni prawa Unii, w szczególności art. 56 TFUE, a także dyrektywy ramowej i dyrektywy o usłudze powszechnej.
- 13 Na wstępie sąd odsyłający stwierdza, że obowiązek retransmitowania, przewidziany w art. 33 ust. 5 ustawy o informacji, zmienionej ustawą nr XII-1731 z dnia 21 maja 2015 r., nie podlega żadnym warunkom i że przepis ten stanowi transpozycję do prawa litewskiego art. 31 dyrektywy o usłudze powszechnej.
- 14 Po pierwsze, sąd ten zastanawia się, czy działalność skarżącej w postępowaniu głównym należy uznać za „udostępnianie sieci łączności elektronicznej” w rozumieniu art. 2 lit. m) dyrektywy ramowej i art. 31 dyrektywy o usłudze powszechnej. W tym względzie zauważa on, że retransmituje ona kanały telewizyjnych, korzystając odpłatnie z infrastruktury komunikacyjnej należącej do innych podmiotów gospodarczych.
- 15 Sąd ten zauważa jednak, że w ten sposób niektóre zasoby tej infrastruktury są wykorzystywane wyłącznie do przekazywania sygnałów transmitowanych przez skarżącą w postępowaniu głównym i że tę ostatnią można uznać za operatora sieci w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/19/WE z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie dostępu do sieci łączności elektronicznej i urządzeń towarzyszących oraz wzajemnych połączeń (dyrektywy o dostępie) (Dz.U. 2002, L 108, s. 7), zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/140/WE z dnia 25 listopada 2009 r. (Dz.U. 2009, L 337, s. 37).
- 16 Po drugie, sąd odsyłający uważa, że jeżeli działalność skarżącej w postępowaniu głównym nie wchodzi w zakres pojęcia udostępniania sieci łączności elektronicznej, należy ustalić, czy państwo członkowskie może nałożyć obowiązki rozpowszechniania na podmioty gospodarcze inne niż te, o których mowa w art. 31 dyrektywy o usłudze powszechnej. Zdaniem sądu odsyłającego działalność skarżącej w postępowaniu głównym można uznać za usługi łączności elektronicznej objęte zakresem stosowania dyrektywy ramowej i dyrektywy o usłudze powszechnej. Sąd odsyłający nie wyklucza jednak możliwości uznania tej działalności za usługę dostarczania treści, do której nie mają zastosowania obowiązki świadczenia usługi powszechnej określone w tej ostatniej dyrektywie.

- 17 Po trzecie, sąd odsyłający zastanawia się nad wykładnią zawartego w art. 31 ust. 1 dyrektywy o usłudze powszechnej wymogu, zgodnie z którym obowiązek rozpowszechniania może zostać nałożony jedynie w przypadku, gdy dla znacznej liczby użytkowników końcowych danej sieci jest ona głównym sposobem odbierania kanałów radiowych i telewizyjnych. Zwraca on uwagę, że chociaż wymóg ten nie ma zastosowania do przedsiębiorstw, które nie są objęte zakresem stosowania tego przepisu, ustawodawca litewski zapewnia w odniesieniu do tego obowiązku jednolite traktowanie wszystkich retransmitujących operatorów.
- 18 Po czwarte, sąd odsyłający wskazuje, że obowiązek rozpowszechniania ogranicza swobodę świadczenia usług, o której mowa w art. 56 TFUE. Uważa on, że choć takie ograniczenie może być uzasadnione nadrzędnym interesem ogólnym związanym z polityką kulturalną, obowiązek ten musi być proporcjonalny i konieczny do osiągnięcia zamierzonych celów. Sąd odsyłający rozważa jednak, czy możliwość, aby LRT samo rozpowszechniało LRT Kultūra w tej samej sieci satelitarnej, z której korzystają klienci skarżącej w postępowaniu głównym, ma w tym względzie znaczenie, ponieważ LRT rozpowszechnia inny darmowy kanał poprzez tego samego satelitę, z którego korzysta skarżąca. Tego samego rodzaju wątpliwości sądu odsyłającego budzi okoliczność, że kanał ten jest rozpowszechniany za pośrednictwem naziemnej sieci telewizyjnej, zaś część jego treści dostępna jest bezpłatnie w Internecie.
- 19 W tych okolicznościach Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (najwyższy sąd administracyjny Litwy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy art. 2 lit. m) [dyrektywy ramowej] należy interpretować w ten sposób, że »udostępnianie sieci łączności elektronicznej« nie obejmuje działalności polegającej na retransmisji programów telewizyjnych w sieciach satelitarnych należących do osób trzecich, takiej jak działalność prowadzona przez [skarżącą w postępowaniu głównym]?
- 2) Czy art. 31 ust. 1 [dyrektywy 2002/22/WE o usłudze powszechnej] należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie nałożeniu przez państwo członkowskie obowiązku rozpowszechniania »must carry« (w zakresie nadawania kanału telewizyjnego w sieciach satelitarnych należących do osób trzecich i zapewniania użytkownikom końcowym dostępu do takiego programu) na podmioty gospodarcze takie jak [skarżącą w postępowaniu głównym], które[, po pierwsze,] nadają w sieciach satelitarnych należących do osób trzecich kanał telewizyjny chroniony za pomocą systemu dostępu warunkowego i w tym celu odbierają sygnał programów (kanałów) telewizyjnych nadawanych w danej chwili, przetwarzają go, kodują i przekazują na sztucznego satelitę Ziemi, skąd są one w sposób nieprzerwany przekazywane z powrotem na Ziemię, oraz[, po drugie,] oferują klientom pakiety programów telewizyjnych i w tym celu zapewniają dostęp do owego chronionego kanału telewizyjnego (audycji telewizyjnej) z wykorzystaniem urządzeń dostępu warunkowego do wspomnianego chronionego kanału telewizyjnego (chronionej audycji telewizyjnej)?
- 3) Czy art. 31 ust. 1 [dyrektywy o usłudze powszechnej] należy interpretować w ten sposób, że – do celów stosowania tego przepisu – nie uważa się, iż znacząca liczba użytkowników końcowych korzysta z sieci łączności elektronicznej (w niniejszej sprawie jest to nadawcza sieć satelitarna) jako swojego głównego sposobu odbierania kanałów telewizyjnych, w rozumieniu tego przepisu, jeżeli owe sieci są wykorzystywane jako główny sposób odbioru jedynie przez około 6% wszystkich użytkowników końcowych (w niniejszej sprawie są to gospodarstwa domowe)?
- 4) Czy przy dokonywaniu oceny zasadności stosowania art. 31 ust. 1 [dyrektywy o usłudze powszechnej] należy brać pod uwagę użytkowników Internetu, którzy mogą nieodpłatnie oglądać przedmiotowy kanał telewizyjny (jego audycje) w bezpośredniej transmisji w Internecie?

- 5) Czy art. 56 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie nakładaniu przez państwa członkowskie na przedsiębiorców takich jak [skarżąca w postępowaniu głównym] bezwzględnego obowiązku nieodpłatnej retransmisji kanału telewizyjnego w sieciach łączności elektronicznej, jeżeli nadawca, na korzyść którego ustanowiono ów obowiązek, jest w pełni zdolny do rozpowszechniania tego kanału samodzielnie, w tej samej sieci i na własny koszt?
- 6) Czy art. 56 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie nakładaniu przez państwa członkowskie na przedsiębiorców takich jak [skarżąca w postępowaniu głównym] obowiązku nieodpłatnej retransmisji kanału telewizyjnego w sieciach łączności elektronicznej, gdyby zakresem owego obowiązku objętych było jedynie około 6% wszystkich gospodarstw domowych, które to gospodarstwa domowe mają możliwość oglądania tego kanału telewizyjnego z wykorzystaniem nadawczej sieci naziemnej lub Internetu?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 20 W pytaniu pierwszym sąd odsyłający zastanawia się, czy działalność polegająca na retransmitowaniu programów telewizyjnych za pomocą sieci satelitarnych należących do osób trzecich wchodzi w zakres pojęcia „udostępniania sieci łączności elektronicznej” w rozumieniu art. 2 lit. m) dyrektywy ramowej.
- 21 Należy wskazać, że Trybunał orzekł, iż przedsiębiorstwo, które poprzestaje na oferowaniu oglądania programów telewizyjnych w bezpośredniej transmisji strumieniowej w Internecie, nie udostępnia sieci łączności elektronicznej, natomiast oferuje dostęp do treści usług audiowizualnych udostępnianych w sieciach łączności elektronicznej (zob. podobnie wyrok z dnia 13 grudnia 2018 r., France Télévisions, C-298/17, EU:C:2018:1017, pkt 18, 19).
- 22 Otóż sytuacja przedsiębiorstwa, które, podobnie jak skarżąca w postępowaniu głównym, retransmituje kanały telewizyjne drogą satelitarną, nie różni się od sytuacji przedsiębiorstwa, które rozpowszechnia takie kanały przez Internet, ponieważ, podobnie jak ono, oferuje dostęp do treści usług audiowizualnych świadczonych za pośrednictwem sieci łączności elektronicznej, w tym przypadku sieci satelitarnej.
- 23 Jednak chociaż sąd odsyłający ma wątpliwości, czy przedmiotową działalność będącą przedmiotem postępowania głównego można postrzegać jako udostępnianie sieci łączności elektronicznej, ze względu na to, że niektóre zasoby infrastruktury satelitarnej są wykorzystywane wyłącznie do przekazywania sygnałów transmitowanych przez skarżącą w postępowaniu głównym, to bezsporne jest, że nie wykonuje ona żadnego z zadań wykonywanych przez podmiot udostępniający sieć łączności elektronicznej w rozumieniu art. 2 lit. m) dyrektywy ramowej, czyli nie odpowiada za ustanowienie, obsługę, kontrolowanie i udostępnianie takiej sieci.
- 24 W świetle ogółu powyższych rozważań na pytanie pierwsze trzeba odpowiedzieć, iż art. 2 lit. m) dyrektywy ramowej należy interpretować w ten sposób, że działalność polegająca na retransmitowaniu programów telewizyjnych za pomocą sieci satelitarnych należących do osób trzecich nie wchodzi w zakres pojęcia „udostępnianie sieci łączności elektronicznej” w rozumieniu tego przepisu.

W przedmiocie pytania drugiego

- 25 W pytaniu drugim sąd odsyłający zastanawia się w istocie, czy art. 31 ust. 1 dyrektywy o usłudze powszechnej stoi na przeszkodzie temu, by państwa członkowskie nałożyły obowiązek rozpowszechniania programu telewizyjnego na przedsiębiorstwa, które za pośrednictwem sieci satelitarnych należących do osób trzecich retransmitują programy telewizyjne chronione systemem dostępu warunkowego i oferują swoim klientom pakiety programów telewizyjnych.
- 26 Należy przypomnieć, że Trybunał orzekł, iż dyrektywy wchodzące w zakres wspólnych ram regulacyjnych, do których należą dyrektywa ramowa i dyrektywa o usłudze powszechnej, nie stoją na przeszkodzie podejmowaniu, zgodnie z przepisami prawa Unii, środków niezbędnych do realizacji interesu ogólnego, w szczególności związanych z unormowaniami dotyczącymi treści programów i polityką audiowizualną, ponieważ wspólne ramy regulacyjne nie obejmują zagadnień związanych z treścią usług świadczonych za pośrednictwem sieci łączności elektronicznej (zob. podobnie wyrok z dnia 13 grudnia 2018 r., France Télévisions, C-298/17, EU:C:2018:1017, pkt 25, 26).
- 27 W konsekwencji Trybunał uznał, że dyrektywa o usłudze powszechnej pozostawia państwom członkowskim swobodę w zakresie nakładania obowiązków rozpowszechniania, oprócz obowiązków, których dotyczy art. 31 ust. 1 tej dyrektywy, w szczególności na przedsiębiorstwa, które – nie udostępniając sieci łączności elektronicznej – oferują oglądanie programów telewizyjnych w bezpośredniej transmisji strumieniowej w Internecie (wyrok z dnia 13 grudnia 2018 r., France Télévisions, C-298/17, EU:C:2018:1017, pkt 27).
- 28 Podobnie jak działalność rozpatrywana w sprawie będącej podstawą tego wyroku, działalność polegająca na retransmitowaniu za pomocą sieci satelitarnej programów telewizyjnych chronionych systemem dostępu warunkowego polega na udostępnianiu treści telewizyjnych.
- 29 Żadna informacja w aktach posiadanych przez Trybunału nie wskazuje na to, że działalność polegająca na rozpowszechnianiu treści telewizyjnych należy oceniać w różny sposób, w odniesieniu do art. 31 ust. 1 dyrektywy o usłudze powszechnej, w zależności od tego, czy działalność ta jest prowadzona drogą satelitarną, czy przez Internet.
- 30 Na pytanie drugie trzeba zatem odpowiedzieć, że art. 31 ust. 1 dyrektywy o usłudze powszechnej należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, by państwa członkowskie nałożyły obowiązek nadawania programu telewizyjnego na przedsiębiorstwa, które za pośrednictwem sieci satelitarnych będących własnością osób trzecich retransmitują programy telewizyjne chronione systemem warunkowego dostępu i oferują swoim klientom pakiety programów telewizyjnych.

W przedmiocie pytań trzeciego i czwartego

- 31 W świetle odpowiedzi udzielonej na pytania pierwsze i drugie nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytania trzecie i czwarte.

W przedmiocie pytań piątego i szóstego

- 32 W pytaniach piątym i szóstym sąd odsyłający zastanawia się w istocie, czy art. 56 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by państwa członkowskie nakładały obowiązek bezpłatnego rozpowszechniania kanału telewizyjnego na przedsiębiorstwa, które poprzez sieci satelitarne należące do osób trzecich retransmitują programy telewizyjne chronione systemem warunkowego dostępu i oferują swoim klientom pakiety programów telewizyjnych, chociaż – po pierwsze – nadawca, na rzecz którego nałożono ten obowiązek, może sam rozpowszechniać, na własny

koszt, dany kanał poprzez tę samą sieć i – po drugie – wspomniany obowiązek umożliwi dotarcie jedynie do około 6% wszystkich gospodarstw domowych, a w gospodarstwach tych istnieje możliwość oglądania tego kanału za pośrednictwem naziemnej sieci nadawczej lub Internetu.

- 33 Na wstępie należy stwierdzić, że prawo Unii nie dokonało pełnej harmonizacji sektora usług łączności elektronicznej, a co za tym idzie, przepisy krajowe rozpatrywane w postępowaniu głównym należy oceniać z punktu widzenia art. 56 TFUE w zakresie kwestii nieobjętych w szczególności dyrektywą ramową i dyrektywą o usłudze powszechnej (zob. podobnie wyrok z dnia 30 kwietnia 2014 r., UPC DTH, C-475/12, EU:C:2014:285, pkt 70).
- 34 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału nadawanie przekazu telewizyjnego, w tym rozprowadzanego drogą telewizji kablowej, stanowi jako takie świadczenie usług w rozumieniu art. 56 TFUE (wyrok z dnia 13 grudnia 2007 r., United Pan-Europe Communications Belgium i in., C-250/06, EU:C:2007:783, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 35 Jeżeli chodzi o kwestię, czy przepisy krajowe takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym zawierają ograniczenie zakazane na mocy art. 56 TFUE, to należy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem swoboda świadczenia usług wymaga nie tylko zniesienia wszelkich form dyskryminacji wobec usługodawcy mającego siedzibę w innym państwie członkowskim ze względu na jego przynależność państwową, ale także zniesienia wszelkich ograniczeń, nawet jeśli są one stosowane jednakowo wobec usługodawców krajowych i pochodzących z innych państw członkowskich, które mogą obłożyć zakazem, utrudnić lub uczynić mniej atrakcyjną działalność usługodawcy mającego siedzibę w innym państwie członkowskim, gdzie świadczy on legalnie analogiczne usługi (wyrok z dnia 13 grudnia 2007 r., United Pan-Europe Communications Belgium i in., C-250/06, EU:C:2007:783, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 36 Należy zauważyć, że poprzez nałożenie obowiązku rozpowszechniania niektórych programów telewizyjnych LRT na przedsiębiorstwa, które – niezależnie od miejsca swojej siedziby – retransmitują drogą satelitarną programy telewizyjne przeznaczona dla widzów litewskich, przepisy krajowe rozpatrywane w postępowaniu głównym ustanawiają ograniczenie swobody świadczenia usług w rozumieniu art. 56 TFUE.
- 37 Zgodnie z orzecznictwem takie ograniczenie gwarantowanej w traktacie FUE podstawowej swobody może być uzasadnione, o ile odpowiada nadrzędnym względom interesu ogólnego, jeżeli jest odpowiednie do tego, by zapewnić osiągnięcie zamierzonego celu, i nie wykracza poza to, co niezbędne do jego osiągnięcia (wyrok z dnia 13 grudnia 2007 r., United Pan-Europe Communications Belgium i in., C-250/06, EU:C:2007:783, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 38 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału polityka kulturalna może znaleźć się wśród nadrzędnych względów interesu ogólnego uzasadniających ograniczenie swobody świadczenia usług. Utrzymanie pluralizmu, które ma zapewnić ta polityka, jest bowiem związane z wolnością wyrażania opinii, chronioną w art. 10 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności podpisanej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., wolnością, która stanowi jedno z podstawowych praw gwarantowanych w porządku prawnym Unii, szczególnie w art. 11 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zob. podobnie wyrok z dnia 13 grudnia 2007 r., United Pan-Europe Communications Belgium i in., C-250/06, EU:C:2007:783, pkt 41 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 39 W niniejszym przypadku rząd litewski podkreśla, że obowiązek rozpowszechniania kanału telewizyjnego LRT Kultūra nałożony na przedsiębiorstwa takie jak skarżąca w postępowaniu głównym ma na celu interes ogólny związany z polityką kulturalną, ze względu na istotną wartość społeczną i kulturalną tego kanału dla widzów litewskich.
- 40 Taki cel polityki kulturalnej może uzasadniać istnienie ograniczenia swobody świadczenia usług.

- 41 Jednakże przepisy krajowe wprowadzające takie ograniczenie muszą być odpowiednie dla zapewnienia osiągnięcia zamierzonego celu. W tej kwestii, z zastrzeżeniem sprawdzenia tego przez sąd odsyłający, obowiązek rozpowszechniania niektórych programów telewizyjnych może pozwolić osiągnąć cel polityki kulturalnej, któremu służy, ponieważ może zapewnić telewidzom litewskim, którzy mają dostęp jedynie do telewizji satelitarnej, możliwość oglądania programów kanału LRT Kultūra, do których w przeciwnym razie nie mieliby dostępu.
- 42 Jeżeli chodzi o proporcjonalność środka rozpatrywanego w postępowaniu głównym, która jest w szczególności przedmiotem pytań piątego i szóstego, to chociaż do sądu odsyłającego należy rozstrzygnięcie tej kwestii w świetle informacji przedstawionych mu w postępowaniu głównym, Trybunał może udzielić mu wskazówek co do czynników, które należy uwzględnić w tym badaniu.
- 43 Tak więc, aby dokonać oceny proporcjonalności rozpatrywanego w postępowaniu głównym obowiązku rozpowszechniania, sąd odsyłający powinien, jak wskazała w swoich uwagach Komisja Europejska, uwzględnić liczbę lub odsetek użytkowników końcowych, którzy rzeczywiście korzystają ze środków rozpowszechniania kanałów telewizyjnych.
- 44 Ponadto, aby ocenić, czy obowiązek rozpowszechniania rozpatrywany w postępowaniu głównym jest proporcjonalny, sąd krajowy powinien również wziąć pod uwagę, po dokonaniu ich weryfikacji, czynniki takie jak rozmieszczenie geograficzne użytkowników końcowych usług świadczonych przez skarżącą w postępowaniu głównym, okoliczność, że kanał LRT Kultūra jest retransmitowany przez skarżącą bez kodowania, przez co dociera do szerszej publiczności, oraz okoliczność, że kanał ten – lub znaczna część jego programów – jest dostępny bezpłatnie przez Internet, a także poprzez naziemną sieć telewizyjną.
- 45 W świetle tych rozważań na pytania piąte i szóste trzeba odpowiedzieć, że art. 56 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, by państwa członkowskie nakładały obowiązek bezpłatnego rozpowszechniania kanału telewizyjnego na przedsiębiorstwa, które poprzez sieci satelitarne należące do osób trzecich retransmitują programy telewizyjne chronione systemem warunkowego dostępu i oferują swoim klientom pakiety programów telewizyjnych, z zastrzeżeniem – po pierwsze – że znacznej liczbie lub znacznemu odsetkowi użytkowników końcowych wszystkich środków rozpowszechniania programów telewizyjnych ów obowiązek rozpowszechniania umożliwia dostęp do kanału korzystającego z tego obowiązku i – po drugie – że uwzględni się rozmieszczenie geograficzne użytkowników końcowych usług świadczonych przez operatora, na którego nałożono ten obowiązek rozpowszechniania, okoliczność, że operator ten retransmituje rzeczony kanał bez kodowania i że rzeczony kanał jest dostępny bezpłatnie przez Internet, a także poprzez naziemną sieć telewizyjną.

W przedmiocie kosztów

- 46 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (dziewiąta izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 2 lit. m) dyrektywy 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywy ramowej) należy interpretować w ten sposób, że działalność polegająca na retransmitowaniu programów telewizyjnych za pomocą sieci satelitarnych należących do osób trzecich nie wchodzi w zakres pojęcia „udostępnianie sieci łączności elektronicznej” w rozumieniu tego przepisu.**

- 2) Artykuł 31 ust. 1 dyrektywy 2002/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności elektronicznej praw użytkowników (dyrektywy o usłudze powszechnej) należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, by państwa członkowskie nałożyły obowiązek nadawania programu telewizyjnego na przedsiębiorstwa, które za pośrednictwem sieci satelitarnych będących własnością osób trzecich retransmitują programy telewizyjne chronione systemem warunkowego dostępu i oferują swoim klientom pakiety programów telewizyjnych.
- 3) Artykuł 56 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, by państwa członkowskie nakładały obowiązek bezpłatnego rozpowszechniania kanału telewizyjnego na przedsiębiorstwa, które poprzez sieci satelitarne należące do osób trzecich retransmitują programy telewizyjne chronione systemem warunkowego dostępu i oferują swoim klientom pakiety programów telewizyjnych, z zastrzeżeniem – po pierwsze – że znacznej liczbie lub znacznemu odsetkowi użytkowników końcowych wszystkich środków rozpowszechniania programów telewizyjnych ów obowiązek rozpowszechniania umożliwia dostęp do kanału korzystającego z tego obowiązku i – po drugie – że uwzględni się rozmieszczenie geograficzne użytkowników końcowych usług świadczonych przez operatora, na którego nałożono ten obowiązek rozpowszechniania, okoliczność, że operator ten retransmituje rzeczony kanał bez kodowania i że rzeczony kanał jest dostępny bezpłatnie przez Internet, a także poprzez naziemną sieć telewizyjną, czego sprawdzenie należy do sądu odsyłającego.

Podpisy